

Diakonian ja kasvatuksen yhteisiä teemoja

DKP2025 työryhmä, koostanut Titi Gävert ja Ville Kämäräinen

Diakonian ja kasvatuksen päivien suunnittelu alkoi siitä, että olimme havainneet käsittelevämme samoja teemoja erillisillä työntekijäpäivillä. Olisiko hyvä puhua näistä myös yhdessä?

Tapahtuman järjestävä työryhmä listasi aluksi, mitkä kaikki teemat tällä hetkellä yhdistävät diakoniaa ja kasvatusta. Näistä teemoista tapahtumaan valittiin käsiteltäväksi ulkopuolisuuden ehkäisy. Paljon muitakin yhteisiä teemoja on, ja näitä suosittelimme käsiteltäväksi oman seurakunnan tai oman alueen diakonian ja kasvatuksen väen kesken. Toivomme tästä dokumentista olevan hyötyä paikallisten työskentelyjen pohjaksi.

Kolme yhteistä työn tavoitetta yleisesti

Teematyöskentelyjen koosteena muotoilimme, että ytimeltään diakoniassa ja kasvatuksessa on ainakin nämä kolme yhteistä työn tavoitetta ja tarkoitusta. Mitkä asiat työssämme on tärkeitä?

- Heikomman puolustus
- Moninaisuuden kohtaaminen
- Seurakunnan verkostoyhteistyö erilaisilla yhdyspinnoilla

Diakonian ja kasvatuksen yhteisiä sisältöteemoja

Tähän on koottu diakoniaa ja kasvatusta yhdistäviä teemoja, ihmisryhmiä, tavoitteita ja aihealueita:

- mielenterveyden haasteet
- yksinäisyys/ostrakismi
- ihmisten pahoinvointi
- köyhyys, köyhät lapsiperheet, sosiaaliturvan heikennykset, yhteiskunnan polarisaatio
- rasismi- ja väkivaltailmiöt
- seurakunta ja hyvinvointialueet / kunnat
- kokonaisvaltainen hyvinvointi, ennaltaehkäisevä työ
- erilaiset katsomukset ja niiden kohtaaminen, uskontodialogi, katsomusdialogi, uususkonnollisuus ja uushenkisyys ilmiöinä kirkon työssä
- perhelähtöisyys, vanhemmuuden tuki
- ylisukupolvisuus, ylisukupolvisen huono-osaisuuden tunnistaminen ja yhdyspinnat
- vapaaehtoistoimijuus
- maahanmuuttajat tulevaisuuden seurakuntalaisia
- väestöpyramidin muuttuminen Suomessa, vanhuksia kohta 2/3 suomalaisista (eri näkökulmat: me itse vanhenemme ja eläkeikä nousee, vanhukset seurakuntalaisina ja vapaaehtoisina, vanhukset osana perheitä)
- rippikoulutyö, paikkakunnan nuoret yhteisenä asiana
- sukupuolten moninaisuus ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus
- Yhteisönrakentaminen, yhteisölähtöisyys
- luontolähtöiset menetelmät, kestävyys
- vaikuttamisen mahdollisuuksien merkityksestä nuorille ja miksei myös aikuisille
- saavutettavuus – erityishaasteiden huomioiminen
- psykososiaalinen tuki kriiseissä, kriisityö
- rauhanvälittäjien/rauhanrakentajien (erityisesti maan sisäisten välittäjien) hyvinvointi sekä vertaisoppiminen ja -tuki. --> mikä on/voisi olla seurakuntien rooli omilla paikkakunnillaan rauhan rakentajina, dialogin edistäjinä, Rauhankasvatus ja eri uskonnot yhdessä (Israel-Palestiina –alue)

- huomio konfliktin uhreissa, suhteissa ja sosiaalisissa rakenteissa, erityisesti totuus- ja sovintoprosessit.
- työ muuttuvassa kentässä, ilmiöt ympäristössä
- tekoälyasiat? Miten käyttää työssä, miten näkyy työssä, miten näkyy lasten/nuorten elämässä, uhat/mahdollisuudet

Työntekemisen tavat

- vaikuttavuus, vaikuttaminen yhteiskunnalliseen keskusteluun
- osallisuus ja kohderyhmien kuuleminen /osallistaminen/dialogi
- restoratiiviset taidot arjessa ja yhteisöissä. Eväitä eheyttäviin ja uudistaviin kohtaamisiin, tunteiden ja tarpeiden tunnistamiseen ja sovitteluun
- kehonkieli kohtaamistyössä, sanaton viestintä, mitä viestejä keho/kasvot kertoo kohtaamisessa
- asiantuntijuus, asiakkaalla oikeus saada ammatillista apua - pätee niin kasvatukseen kuin diakoniansakin kentällä
- valmennuksen näkökulma, psyykkinen valmennus urheilussa - mitä siitä ottaisimme seurakuntien työhön
- työalajohtaminen, johtotason virat, urapolku, Ylempi AMK, yhteisen koulutusohjelman tunnistaminen
- erilaisten työtapojen ja työotteiden jakaminen - mitä voidaan oppia toisiltamme
- mistä voimaa työhön, innostusta työhön, positiivisuus, huumori työvälinaena, työssä jaksaminen
- opiskelijoiden ja tulevien työntekijöiden parempi huomioiminen, tulevaisuuden työntekijät
- kirkko/seurakunta työnantajan ja työhyvinvointi, palkkaus, rekrytointihaasteet (veto- ja pitovoima), kirkon työn hyvien puolten esillä pitämistä
- moninaisuus kirkon työssä
- asiakasturvallisuus
- nuorisodiakonia

Ulkopuolisuuden ehkäisy eri näkökulmia tarkemmin

Ulkopuolisuuden osa-alueita

- taloudellinen ulkopuolisuus: paperittomuus, köyhyys, ylisukupolvisuus, konkreettisista asioista ulkopuolelle jääminen
- osattomuus, sosiaalinen ulkopuolisuus, ei pysty vaikuttamaan asioihinsa, ei ole yhteiskunnallisesti vaikuttaja, omassa elämässä sivusta katsoja. Yksinäisyys.
- Arvot, toimintatavat. Erilaisuutta ei arvosteta, vaikeus suorastaan sietää erilaisuutta. Ei ymmärretä erilaisen kokemusta vaan oletetaan, että kaikki ovat samanlaisia ja toimivat samoin.
- Tiedolla ulkopuolistaminen? Ns. faktan (jotka vain harvat omistavat) ylikorostuminen suhteessa erilaisiin näkemyksiin, ajattelun kehittymiseen

Ulkopuolisuuden määrittelytekijöitä

- itse valittu ulkopuolisuus. Anarkismi. Suojakilpenä jostain syystä.
- toisten määrittelemä, perusteluna ulkoiset tekijät. Rasismiin, etnonationalismiin, ableismiin ja itse pärjäämisen kulttuuriin liittyvä ulkopuolisuus. Etniset ryhmät, köyhät, vammaiset, lapset ja nuoret, kouluttamattomat, työttömät, paperittomat, eri tavalla uskovat,
- keston mukaan määrittyvä: vankka ja pysyvä, rakenteellinen, jolle on vaikea tehdä mitään, ylisukupolvinen, VS hetkellinen, muutettavissa oleva, itsestäänkin korjautuva

Ulkopuolisuuden vastakohta, tavoitetila

- toimijuuden mahdollisuus. Voi tehdä itselleen merkityksellisiä. Resurssit, taidot, tilaisuudet
- osallisuus. Elämään kuuluu vähintään joitakin merkityksellisiä ihmisiä. Perhelähtöinen työote.
- turvallisen tilan toimintaperiaatteet, käyttäytymissäännöt, kunnioittava kohtaaminen
- erilaisuuden sietäminen, kontrollista ja pelosta hellittäminen
- yhteisöllisyys, yhteys
- monikielisyys,
- osallistumisen mahdollisuudet, kirkollinen kieli, ymmärrettävä kieli (myös tapahtumassa!) – huom. erilaiset oppijat. Visuaalisuus, auditiivisuus.

Teeman käsittelyideoita

- tieto. Painottuen esim. osallisuuden vahvistamiseen. Miten edistetään osallisuutta tällä hetkellä järjestöissä, eri seurakunnissa, eri työaloilla? Mitä voisimme tehdä enemmän?
- kokemuksellisuus, oman ulkopuolisuuden tarkastelua, ulkopuolisuuden tunteen sietämisrajan laajentamista
- kehollisuus
- uskalletaan katsoa, millä tavoilla itse aiheutamme ulkopuolisuutta
- taide
- restoratiiviset taidot, sovittelu. Yhteisöjen rakentaminen. Ristiriitojen ratkaisu.
- vaikuttamistyön monet muodot, rohkeutta nostaa esiin epäkohtia ja viisautta toimia asian edistämiseksi
- kontrollista hellittäminen, rajat ja niiden laajentaminen. Suostutaan samalta tasolta kohtaamiseen (ei olla yläpuolella). kohtaamisen merkitys, yhdenkin kohtaamisen, tervehtimisen, kehon kieli, oma oleminen, hyväksymisen ilmausta
- Miten päästä mukaan? Miten ehkäistä sitä, että joku jää ulkopuolelle? Yhteiset ohjeet ja säännöt. Keitä toimintaan osallistuu? Hyvätuloiset vs. niukkuudessa elävät? Esim. perhekerhot? Mahtuuko monenlaista?
- media, viestintä, ulkopuolisuuden vähentäminen virtuaalisesti, vs. onko kirkko ulkopuolinen ihmisten elämästä?
- Työntekijöiden ulkopuolisuus / sisäpuolisuus? Pääseekö uutena mukaan? Rekryhaasteet, työhyvinvointi, miltä seurakunta näyttäytyy ulospäin työntekijänäkökulmasta.
- toiveikkaus. Paljon on tehtävissä pienilläkin asioilla, yhdenkin ihmisen voimilla – ja meitähän on monta!